

Meslek Liselerinde Çalışan Kültür Dersi Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Pazarcık İlçesi Örneği)***The Problems That the Culture Course Teachers Working At Vocational High Schools Face and The Solution Proposals To Those Problems (A Case Study Of Pazarcık District)****Durdu ÇAVUŞOĞLU¹, Ahmet Cezmi SAVAŞ²****Öz**

Bu çalışmada, Kahramanmaraş ili Pazarcık ilçesindeki meslek liselerinde çalışan kültür dersi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik sunulan çözüm önerileri araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemini, ilçedeki 4 okuldan rastgele örnekleme yöntemiyle yansız olarak seçilmiş 30 kültür dersi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma modellerinden olgu bilim deseni uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış olup görüşme formu Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi alanında uzman ve deneyimli bir akademisyene incelenilerek, meslektaş görüşü alınarak ve katılımcı teyidi sağlanarak hazırlanmış ve kullanılmıştır. Görüşme formu esas alınarak içerik analizi yöntemiyle ana temaları içeren kategoriler ve alt kategoriler saptanmıştır. Sonuç olarak, meslek liselerinde çalışan kültür dersi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlerden en çarpıcı olanının öğrenci kaynaklı problemler olduğu görülmüştür. Öğrenci kaynaklı problemlere ilaveten, meslek dersleri öğretmeni kaynaklı, yönetici kaynaklı ve bu üç kategoriye girmeyen diğer problemlerin de olduğu tespit edilmiştir. Problemlere sunulan çözüm önerileri, öğrencilere kültür derslerinin öneminin anlatılması, kültürcü- meslekçi öğretmenler arasında iletişimin artırılması ve yöneticilerin meslekçi-kültürcü ayrımı yapmaması şeklinde sıralanabilir. Araştırmada elde edilen bulgular neticesinde çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Akademik ders öğretmeni, Meslek dersi öğretmeni, Meslek lisesi, Öğretmen problemleri

Abstract

In this study, the problems that the culture course teachers working at vocational high schools in Pazarcık district of Kahramanmaraş province face and the solution proposals to those problems were investigated. The investigation sample is made up of 30 culture course teachers from 4 different schools in the district selected objectively with the use of random sampling method. Phenomenological design within the framework of qualitative research models was conducted in the research. As data collecting tool in the study, semi-structured interview form was used. The interview form was prepared and used by asking the views of an experienced and specialized academician in the field of educational administration, supervision, planning and economics of education and also the views of colleagues and the confirmation of the participants. With the method of content analysis based on the interview forms, categories and sub-categories including key themes were identified. The study reveals that the most striking problems that the culture course teachers working at vocational schools face is in the student-oriented problems category. In addition to the student-oriented problems, vocational course teacher-oriented, administrator-oriented and other problems that cannot be included in the previous three categories were found. The solution proposals provided to the problems can be outlined as explaining the importance of culture courses to the students, enhancing the communication between the culture course and vocational course teachers and having the administrators not to discriminate between the culture course and vocational course teachers. Different recommendations were made based on the findings of the study.

Key words: Academic Course Teacher, Vocational Course Teacher, Vocational High School, Problems of teachers

* Bu çalışma Kasım 2015'de Lefkoşe'de Uluslar arası Kıbrıs Üniversitesi'nin düzenlediği EYFOR-VI 6.Eğitim Yönetimi Forumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ İngilizce Öğretmeni, Pazarcık Merkez Fatih İlkokulu, Kahramanmaraş, durducavusoglu@hotmail.com

² Doç. Dr., Zirve Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Gaziantep, cezmisavas@gmail.com

Giriş

Yatırımlar arasında en önemli, en maliyetli ve en uzun vadeli yatırımın insana dönük yatırım olduğu söylenebilir. Paydaşlarına zahmetinin çok olmasına ilaveten, büyük sabır ve özveri gerektiren bu yatırımı devam ettirmede ve ilerletmede eğitim ve öğretime –bundan hareketle okullara- önemli görevler düşmektedir. Çünkü bugün ülkelerin kalkınmışlık düzeyleri, vatandaşlarının eğitim görme oranlarıyla ölçüldüğü bir çağda yaşamaktayız. Dünyaya hükmeden, kendinden söz ettiren, istediğini yaptıran ülkelere baktığımızda bu ülkelerin en önemli ortak özelliği olarak güçlü bir eğitim sistemine sahip olduklarını görmekteyiz. Bu bağlamda, Vural (2004) ve Erdemir (2007) eğitimin ülkelerin kalkınmasında, toplumların huzuru ve refahında çok önemli bir etkisinin ve katkısının olduğuna vurgu yapmaktadırlar. Dolayısıyla, iyi bir eğitim sistemine sahip olmanın iyi bir ekonomiye sahip olmayı sağlayacağı söylenebilir.

Ülkelerin ekonomileri nitelikli, donanımlı, neyi nasıl yapacağını bilen bireylere bağlı olarak değişmekte ve bu bireyler sayesinde bu ülkeler dünya platformunda kendilerinden söz ettirmekte ve söz sahibi olabilmektedirler. Böylesi bir durumu elde edebilmek için ülkelerin, ekonomilerinin ihtiyaç duyduğu kalitede ve donanımda mesleki ve teknik eleman ihtiyacını karşılayabilecek yetişmiş insan gücüne sahip olması gerekmektedir (Sezgin, 1987). Bunun için ülkeler, hem gelişen teknolojiye uyum sağlayacak hem de yeni teknolojiler üretip geliştirebilecek insan gücünü yetiştirecek kurumlara ihtiyaç duymaktadırlar ve bu ihtiyacın da ancak iyi bir mesleki ve teknik eğitim sistemiyle giderilebileceği söylenebilir.

Mesleki eğitim, basit manada bireyi/öğrenciyi bir mesleğe götüren eğitim şeklinde tanımlanabilir. Şahinkesen (1992)' e göre mesleki ve teknik eğitim, bireye kendisinin yaşamı için zaruri olan bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve alışkanlıklar gibi nitelikleri kazandırarak onu hem duygusal yönden hem sosyal yönden hem de ekonomik ve kişisel yönlerden geliştirme sürecidir. “Mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları, mesleki ve teknik eğitim alanında diplomaya götüren orta öğretim kurumları ile belge ve sertifika programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim öğretim kurumlarıdır” (MEB, 1986: akt Korkmaz ve Tunç, 2010, s.264). Bu tanımlardan yola çıkarak, eğitim öğretim hizmetlerinin verildiği yerlerden birisi mesleki ve teknik eğitim kurumlarıdır diyebiliriz.

İstisnasız hemen her toplumda olduğu gibi, ülkemizde de mesleki eğitim, hem sanayi çevrelerine hem de işgücü piyasasına dâhil olabilme açısından oldukça önemlidir. Hangi meslek dalında olursa olsun, işin hem teorisini hem de pratiğini bilen kalifiye teknik personeli mesleki ve teknik liseler yetiştirmektedir. Bu nedenle ehemmiyeti giderek artan meslek liselerinin amacına uygun bireyler yetiştirebilmesi için bu eğitim faaliyetini gerçekleştiren herkese statülerine göre görevler düşmektedir. Öğretmenler ise bu işin lokomotifleridir. Zira bilgi, beceri ve mesleki yeterlilik gibi hasletlere sahip bireyleri yetiştiren, eğitim öğretim işlerinin lokomotifleri olan öğretmenlerdir.

Etkili okullar incelendiğinde, öğretmenlerin okulları için büyük farklar yarattıkları görülecektir. Yani, etkili okulun en kritik öğelerinden birisi olan öğretmenler, eğitimin niteliğini pozitif yönde değiştirebilecek güç ve özelliklere sahiptir, çünkü bir ülkenin kalkınması, gelişmesi ve ilerlemesinde öğretmenler çok ehemmiyetli bir göreve haiz çalışanlardır (Vural, 2004). Eğitim-öğretim lideri olarak öğretmenlerin, okulunu ve eğitim sistemini geliştirmesi için, okulun ve eğitimin amaçlarını özümseyerek çalışmaları elzemdir. Bilindiği üzere, öğretmenlik hem emek hem de özveri gerektiren, çoğu insanın yapamayacağı zor ama kutsal bir meslektir. İyi bir okul, başarılı bir eğitim sistemi, ancak ve ancak mesleğini hakikaten seven, okulda öğrencilerle birlikte olmaktan zevk alan ve her daim gerek alanıyla ilgili gerekse de diğer konulardaki gelişmeleri takip ederek kendini geliştiren öğretmenlerle olanaklıdır.

Topluma ve millete yararlı, sağlıklı, nitelikli bireylerin yetiştirilmesi kuşkusuz ki sağlıklı ve nitelikli ortamlarda gerçekleştirilebilir. Bireylerin eğitildiği ve yetiştirildiği yerler sırasıyla bireyin ailesi, çevresi ve okuludur. Okullar, tüm paydaşları huzurlu, mutlu ve sağlıklı olduklarında, sağlıklı ve nitelikli çıktılar (bireyler) verebilirler. Her okul amacını gerçekleştirirken böylesi bir ortam oluşturmak

zorundadır. Bir okul türü olan meslek liselerinde de öğretmenlerin, mutluluk ve huzurları açısından sağlıklı bir ortamın olması gerekmektedir. Ancak, öğretmenlerin kurumlarında yaşadıkları bir takım sıkıntılardan dolayı okullarında her zaman böylesi bir ortamı elde edemedikleri gibi pek çok problemle de karşılaşabilmektedirler.

Karşılaşılan problemler kurumun fiziki donanımından kaynaklanabileceği gibi, kurumun paydaşları kaynaklı da olabilmektedir. Diğer bir ifadeyle, problemler okulun fiziki donanımından, okulun öğrencisinden, öğretmeninden veya yönetiminden kaynaklanabilir. Bu problemler zamanla bazı olumsuzluklara da sebebiyet verebilir. Okulunda farklı nedenler dolayısıyla problem yaşayan ve mutlu olamayan öğretmen bir süre sonra mesleğinden gereken hazzı alamadığı için tatmin olmayacak ve okuluna yabancılaşabilecektir (Aslan, 2008). Hatta zamanla bu kişiler, işlerine ya istemeye istemeye devam edecekler ya da buldukları ilk fırsatta iş değişikliğine yöneleceklerdir. Özellikle bu duruma öğretmenler arasında daha sık rastlanmaktadır, çünkü Ertekin (1978)'e göre öğretmenlere yeterince maddi ve manevi güdüleme sağlanmamaktadır. Böylesi bir durumun, yabancılaşma ve iş değişikliğine yönelme haricinde, iş ortamında guruplaşma gibi (Altun, 2001), iletişimsizlik ve sonrasında çatışma gibi (Bursalıoğlu, 2000; Korkmaz, 1995) ve hatta ve hatta tükenmişlik gibi (Tümekaya, 1996) sonuçlara da yol açabileceği söylenebilir. Dolayısıyla bu tür problemlere bağlı olarak, öğretmenin elindeki öğrencilerini eğitim hedeflerine ulaştıramayacağını ve başarılı olamayacağını ve en nihayetinde de okulun başarısının da düşeceği söylenebilir. Bir eğitim kurumu olan meslek liselerinde de durum bu anlatılanlardan çok farklı değildir.

Meslek liselerinde çalışan öğretmenler *Meslekçi* (Meslek Dersi Öğretmeni) ve *Kültürcü* (Kültür Dersi öğretmeni) şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Buradaki eğitim bu iki gurubun ortaklaşa çalışmasıyla sağlam temellere oturtulabilir ve eğitimden hedeflenen başarı elde edilebilir. Aksi durumda, yani bu iki gurup arasında, bir iletişimsizlik, bir kopukluk veya bir gruplaşma varsa, hedeflenen başarı elde edilemeyecektir. Hatta gruplaşma, iletişimin kopmasına veya iletişimin tamamen yok olmasına, guruplar arası ayrımcılığın ortaya çıkmasına, kıskançlıklara ve olumsuz düşüncelere sebebiyet verebilmektedir (Altun, 2001). Meslek liselerinde gruplaşma genelde *meslekçi* ve *kültürcü* olarak şekillenmektedir. Doğal gibi görünen bu durum, zamanla guruplar arasında kutuplaşmaya, çatışmaya, bir diğerinin yaptığı işin öneminin hafife alınmasına yol açabilmekte ve örgütün üyeleri arasında karşısındakine yönelik irrasyonel algılara ve yanlış inançlara neden olabilmektedir. (Bursalıoğlu, 2000). Bu tür gruplaşmalarda bir gurubun diğer guruba bakışı, aralarındaki iletişimleri, okulun ve eğitim sisteminin hedeflerine ulaşabilirliği etkilemesi bakımından önemlidir. Öğretmenlerin okulda karşılaştıkları zorluklar ve problemlerin neler olduğuna dair ABD'de yapılan bir araştırmada özet olarak problemlerin üç kaynaktan çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunlar okulun kendisi, öğrenciler ve öğretmenlerin kendi aralarındaki mücadeleleridir (Camp ve Heath - Camp, 1992).

İlgili literatür incelendiğinde, bir örgüt olarak okullarda çalışan öğretmenlerin karşılaştıkları problemlerin örgütsel bağlılığı azalttığı (Birney, 2004; Demirel, 2008); kültür dersi öğretmenlerinin meslek dersi öğretmenlerine göre daha fazla duygusal tükenme yaşadığı (Erkul ve Dalgıç, 2014); çalışma koşulları bakımından meslek dersi ve diğer branş öğretmenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunduğu (Tunacan ve Çetin, 2009); meslek liselerinde çalışan öğretmenlerin mesleki deformasyona uğramalarında öğrenci ve yöneticilerin davranışlarının oldukça fazla etkili olduğu (Koz, 2013) görülmektedir.

Yapılan literatür taraması ışığında, meslek liselerinde çalışan kültür dersi öğretmenleri de sıralanan problemlerle karşılaşmaktadırlar. Bu problemlerin, onların meslek liseleri ve mesleki ve teknik eğitim kurumlarına bakışlarını, buralarda hizmet etme isteklerini, çalışma arkadaşlarıyla ilişkilerini, kendilerini bu okullara ait görme düzeylerini negatif yönde değiştireceği varsayımı yapılabilir. Bu varsayım bağlamında genelde tüm öğretmenlerin, özelde ise meslek liselerinde çalışan kültür dersi öğretmenlerinin yaşadıkları problemlerin incelenmesi ve bunlara yönelik yine kendilerinin sundukları çözüm önerilerinin araştırılması bu çalışmanın özünü oluşturacaktır. Ayrıca, yine bu araştırmayla, literatüre yeni bulguların eklenmesi umulmaktadır. 2014-2015 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş ili Pazarcık ilçesindeki meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin

karşılaştıkları problemlerin ve bu problemlere dair kendilerinin çözüm önerilerinin incelenmesi bu bakımdan gereklidir ve önemlidir. Çünkü gelecek nesillerin, eğitim kurumlarının, toplumun ve milletin başarılı olması, öğretmenlerin başarılarından geçmektedir (Gizir, 2008).

Yöntem

Meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemleri ve bu problemlere ilişkin çözüm önerilerini belirlemek amacıyla hazırlanan bu çalışmada derinlemesine bilgi elde edebilmek amacıyla nitel araştırma yönteminden faydalanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği çalışmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden birisi olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim ya da diğer ifadeyle fenomenoloji, varlığından haberdar olduğumuz ancak derinlemesine net ve ayrıntılı bir anlayışımızın olmadığı olgulara odaklanmaktadır. Olgu bilim, bize tümüyle yabancı olmayan, ama aynı zamanda da tam olarak kavrayamadığımız olguların araştırıldığı çalışmalar için uygun bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışmada, nitel araştırma tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır.

Araştırmanın çalışma gurubunu, 2014-2015 eğitim öğretim yılında 4 farklı meslek lisesinde çalışan ve branşı kültür dersleri öğretmenliği olan 30 öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmen seçiminde branş çeşitliliğine dikkat edilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemleri, nitel araştırmaların geleneği içinde ortaya çıkmıştır. Balcı (2009)'ya göre amaçlı örneklemede, araştırmacı kimlerin örnekleme seçileceğine dair bir yargı sahibidir ve bu yargıyı kullanarak araştırmanın amacına en uygun olan kişileri veya gurupları örnekleme alır. Bu çalışmada, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme ise araştırmacıya hız ve kolaylık sağlar. Araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Ayrıca, çalışmada maksimum çeşitlilik örnekleme oluşturulmaya çalışılmıştır. Maksimum çeşitlilik örneklemede, görece olarak küçük bir örneklem oluşturulur ve bu örnekleme probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliği maksimum derecede yansıtılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Veri Toplama Aracı

Meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemleri ve bu problemlere ilişkin çözüm önerilerini belirlemek amacıyla araştırma kapsamındaki katılımcılara görüşlerini ifade etmeleri için yarı yapılandırılmış görüşme formu verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi, yapılandırılmış görüşme kadar katı ya da yapılandırılmamış görüşme kadar esnek değildir. Bu iki uç arasında bir ortamda yapılır (Karasar, 2008). Görüşme formu hazırlanırken, soruların kolay anlaşılabilir, odaklı (spesifik) ve açık uçlu sorular olmasına dikkat edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Yarı yapılandırılmış görüşme formu, araştırmacı tarafından ilk olarak 7 sorudan müteşekkil olarak hazırlanmıştır. Bu formun araştırma sorularını yanıtlayabilecek sorulardan oluşup oluşmadığını belirlemek amacıyla bu alanda deneyimli kişilerin görüşlerine başvurulmuştur. Bu doğrultuda, form için öncelikle meslektaş görüşü alınmış; sonrasında form Eğitim Yönetimi Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi alanında yüksek lisans yapmış iki okul müdürüne ayrı ayrı inceletirilmiş ve en nihayetinde nitel araştırmalar konusunda deneyimli, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi alanında uzman bir akademisyenin görüşü doğrultusunda yeniden düzenlenerek uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Bu düzenleme neticesinde, görüşme formundaki yedi adet sorudan dördünün görüşme sorusu olarak çalışmada değerlendirilmesine karar verilmiştir.

Verilerin Analizi

Olgu bilim araştırmalarında veri analizinin yapılmasındaki amaç yaşıntıları ve anlamları ortaya çıkarmaktır. Bu çalışmalarda içerik analizi yöntemine sık sık yer verilmektedir. İçerik analizi yazılı ve sözlü materyalin sistemli bir analizi olup, söylenenin ya da yazılanın açık talimatlara göre kodlanarak sayısallaştırılmasıdır (Balcı, 2009). Yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile

toplanan veriler nitel araştırma teknikleri doğrultusunda içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Bunun için çalışma grubuyla yapılan yarı yapılandırılmış görüşme formları vakit kaybetmeksizin veri seti oluşturmak için kullanılmıştır. İlk olarak, yarı yapılandırılmış görüşme formundaki ham veriler, araştırmacı tarafından birkaç kez okunmuştur. İkinci olarak, verilen cevaplardan yola çıkarak ortak noktalar bulunmuş ve ayrı ayrı kodlar oluşturulmuştur. Daha sonra, bulunan kodlara göre kategoriler ve alt kategoriler belirlenmiştir. Katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar kendi içinde alt kategorilere ayrılmış olup frekans (f) olarak betimlenmiştir. Sonraki aşamada kod ve temalar organize edilmiş ve temalar, bulguların daha kolay anlaşılabilmesi için tablolastırılmış ve tablolardaki veriler katılımcı cevaplarıyla doğrudan desteklenmiştir. Son aşamada ise bulguların tanımlanması ve yorumlanması yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki soruları yanıtlayan kişilerin düşüncelerini çarpıcı bir şekilde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilmiştir.

Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerle ilgili demografik bilgiler Tablo 1’ de ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo 1 Çalışmada Yer Alan Öğretmenlerin Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımı

Kod	Cinsiyet	Kurum türü	Medeni durum	Yaş	Kıdem yılı	Branşı	Eğitim
Ö1	Kadın	Meslek Lisesi	Evli	26	1	Matematik	Lisans
Ö2	Erkek	Meslek Lisesi	Evli	35	15	Türk Dili	Y.Lisans
Ö3	Kadın	Meslek Lisesi	Evli	32	7	Beden Eğt	Lisans
Ö4	Erkek	Meslek Lisesi	Bekar	34	9	Felsefe	Lisans
Ö5	Erkek	Meslek Lisesi	Evli	46	22	Fizik	Lisans
Ö6	Erkek	Meslek Lisesi	Bekar	29	5	Matematik	Y.Lisans
Ö7	Erkek	Meslek Lisesi	Evli	36	14	Türk Dili	Y.Lisans
Ö8	Erkek	Meslek Lisesi	Bekar	28	2	Coğrafya	Lisans
Ö9	Kadın	Meslek Lisesi	Bekar	25	1	Türk Dili	Lisans
Ö10	Erkek	Meslek Lisesi	Evli	33	6	Matematik	Y.Lisans
Ö11	Kadın	Meslek Lisesi	Evli	30	6	İngilizce	Lisans
Ö12	Erkek	Meslek Lisesi	Evli	33	8	Tarih	Y.Lisans
Ö13	Erkek	Sağlık Meslek Lisesi	Evli	32	13	Biyoloji	Lisans
Ö14	Kadın	Meslek Lisesi	Evli	25	1	İngilizce	Lisans
Ö15	Erkek	Çok Programlı Lisesi	Evli	34	10	İngilizce	Y.Lisans
Ö16	Erkek	Çok Programlı Lisesi	Evli	37	14	Türk Dili	Y.Lisans
Ö17	Kadın	Sağlık Meslek Lisesi	Evli	24	1	Matematik	Lisans
Ö18	Erkek	Sağlık Meslek Lisesi	Bekar	30	7	Türk Dili	Y.Lisans
Ö19	Kadın	Sağlık Meslek Lisesi	Evli	26	3	İngilizce	Lisans
Ö20	Erkek	İmam Hatip Lisesi	Bekar	36	14	Tarih	Lisans

Ö21	Erkek	İmam Hatip Lisesi	Evli	34	9	Türk Dili	Y.Lisans
Ö22	Kadın	İmam Hatip Lisesi	Bekar	39	16	Matematik	Lisans
Ö23	Erkek	İmam Hatip Lisesi	Evli	33	6	Matematik	Lisans
Ö24	Kadın	İmam Hatip Lisesi	Bekar	24	1	İngilizce	Lisans
Ö25	Kadın	Çok Programlı Lisesi	Evli	29	5	Matematik	Lisans
Ö26	Erkek	İmam Hatip Lisesi	Evli	31	7	Coğrafya	Y.Lisans
Ö27	Kadın	Çok Programlı Lisesi	Bekar	24	2	İngilizce	Lisans
Ö28	Kadın	Çok Programlı Lisesi	Evli	30	4	Türk Dili	Y.Lisans
Ö29	Erkek	Çok Programlı Lisesi	Bekar	26	2	Biyoloji	Lisans
Ö30	Erkek	Çok Programlı Lisesi	Evli	42	17	Fizik	Lisans

Tablo 1’de görüldüğü gibi, katılımcıların üçte birinden fazlasının eğitim durumu yüksek lisanstır. Araştırma bulgularının bu kişilerin verdikleri bilgiler ışığında daha anlamlı olacağı söylenebilir. Katılımcıların çalışma yılı verilerine bakıldığında da üçte ikisinin öğretmenlik mesleğinde en verimli yıllar olarak bilinen 5 ila 10. yıllar arasında oldukları görülmektedir. Medeni durum açısından da yine üçte iki oranında bir durum söz konusudur.

Bulgular

Araştırmada ilk önce kültür dersi öğretmenlerinin çalıştıkları okullarda yaşadıkları sorunların neler olduğu ve sonrasında bu sorunlara ilişkin kendi geliştirdikleri çözüm önerilerinin neler olduğu incelenmiştir. Tablo 2’de kültür dersi öğretmenlerinin yaşadığı sorunlar, şikayet yoğunluğuna göre verilirken, Tablo 3’te yaşadıkları bu sorunlara ilişkin kendilerinin sundukları çözüm önerileri verilmiştir.

Problemlere İlişkin Bulgular

“Meslek liselerinde kültür dersi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemler neler olabilir?” sorusuna 30 kültür dersi öğretmeninin vermiş olduğu cevaplar listelenmiş ve öğretmenlerin dört ana tema altında toplam 25 problem kodundan muzdarip oldukları tespit edilmiştir. Karşılaşılan problemlerin tümü frekans ve önemleri azalan sıra ile Tablo 2’ de verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde dört ana temanın sırasıyla *öğrenci kaynaklı*, *öğretmen kaynaklı*, *yönetici kaynaklı* ve ilk üç kategoriye girmeyen *diğer* kaynaklı temalar olduğu görülmektedir.

Tablo 2’de görüldüğü üzere kültür dersi öğretmenlerinin *öğrenci kaynaklı* temasında 12 frekansla en fazla karşılaştıkları problem kodu öğrencilerin “atölye/meslek derslerini daha önemli görmeleri” kodudur. Meslek liselerine kayıt yaptıran öğrencilerin birçoğu henüz ortaokuldayken dahi “zaten bir yeri kazanamam, bari bir mesleğim olsun” düşüncesindedir. Aynı şekilde, meslek liselerine kayıt yaptıran öğrencilerin velilerinin de birçoğu aynı düşüncesindedir. Bu konuda katılımcı Ö22 şöyle demektedir: “*Meslek alanını belirlemiş öğrenciler daha çok meslek derslerini önemli görüyorlar. Kültür dersleri ikinci veya üçüncü planda kalıyor.*” Bu durumun nedeni, meslek lisesine gelen öğrencilerin birçoğunun herhangi bir akademik başarı elde etmeden bir an önce okuduğu meslekle ilgili iş, işlevişi ve uygulamaları öğrenerek iş hayatına girmek istemeleri olabilir.

Tablo 2 Meslek liselerinde kültür dersi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemler ile ilgili öğretmen görüşlerinin frekans tablosu

Tema	Kodlar	f
Öğrenci Kaynaklı	Atölye - meslek derslerini daha önemli görme	12
	Kültür derslerinin okul sonrası hayatta kullanılmayacağı düşüncesi	8
	Sınıf geçme yönetmeliği	8
	Akademik başarı (Ygs, Lys vb.) hedefinin olmaması	7
	Kültür derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olmaması	7
	Meslek liselerine gelen öğrencilerin seviyelerinin düşük olması	6
	Saygısız ve sorumsuz davranış sergileme	4
	Öğretmene karşı gelme	2
	Uyarıları dikkate almama	2
	Meslek dersi – kültür dersi öğretmeni ayrımı yapılması	2
	Kültür derslerine karşı önyargılı olma	2
Öğretmen Kaynaklı	Meslek derslerinin daha önemli olduğuna dair vurgu	4
	Çalışma koşulları	3
	Kültürcü ve meslekçi öğretmenler arası ekonomik ve sosyal farklar	2
	Meslek dersi öğretmenlerinin okuldaki tutumları	2
Yönetici Kaynaklı	Kültür derslerine /öğretmenlerine daha az önem vermeleri	5
	Dışlayıcı bir tutum sergilemeleri	2
	Okul yöneticilerince kültür derslerinde rastlanılan öğrenci davranışlarının makul görülmesi	1
	İletişim eksikliği	1
Diğer	Sınıf geçme yönetmeliği	8
	Kültür derslerinin haftalık ders saatinin yeterli olmaması	7
	Kültür dersleri müfredatının ağır olması	6
	Çalışma koşulları	3
	Sınıfların kalabalık oluşu	2
	12 yıllık zorunlu eğitim	1

Yine öğrenci kaynaklı temaya bakıldığında ikinci en yüksek frekansa sahip kodun “Kültür derslerinin okul sonrası hayatta kullanılmayacağı düşüncesidir.” Aslında bu kod birinci kodla direkt

alakalıdır, çünkü meslek derslerinin daha önemli görülmesinin nedeni öğrencinin bu bilgileri daha sonraki sivil hayatında kullanabilirim düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Bu ikinci kodu Ö29 şöyle açıklamaktadır: *“Derslerin işlerine yaramayacağını düşündüklerinden pek önemsemiyorlar. Dolayısıyla öğretmeni de önemsemiyorlar.”*

“Sınıf geçme yönetmeliği” nin bir diğer önemli kod olduğu görülmektedir. Mevcut yönetmelik öğrenci merkezli olduğu için öğrenciler ders saati fazla olan meslek derslerine çalışıp, kültür derslerine çalışmamaktadır. Örneğin 12. Sınıflarda 24 saatlik “İşletmelerde beceri eğitimi” dersi bulunmaktadır. Öğrenci bu dersten 70 ve üstü bir puan aldığında geri kalan 7 dersin hepsi zayıf dahi olsa öğrenci dersi ve sınıfı geçmektedir. Bu da öğrencinin kültür derslerine çalışmama gibi bir tutum sergilemesine yol açmaktadır. Bu kod ile ilgili Ö25 şöyle demiştir: *“Meslek derslerinin ders saatinin diğer derslerden fazla olması kültür derslerinin önemini düşürmektedir. Dolayısıyla öğrenciler sınıf geçme adına kültür derslerine daha az çaba harcıyorlar.”* Sınıf geçme yönetmeliği kodunun zamanla daha da frekans ağırlığının artacağı varsayımında bulunulabilir. Çünkü birçok kişi (siyasetçisi, öğretmeni, yöneticisi, müfettişi) öğrenciyi sınıfta bırakmanın devlet için ekstra bir maliyet olduğunu söylemektedir. Bu durumda öğretmen öğrenciyi derste/sınıfta bırakmıyor. Öğrenci de kalmayacağını bildiği için daha fazla disiplinsiz davranışlar sergiliyor.

Öğrenci kaynaklı temada, frekansları en düşük kodlar ikişer adetle “meslek dersi - kültür dersi öğretmeni ayrımı yapılması” ve “kültür derslerine karşı önyargılı olma” kodları olarak görülmektedir. Öğrenci önyargılı davranıp, kültürcü- meslekçi ayrımı yaptığı için kültür derslerine karşı ilgisiz davranmaktadır. Bu iki kodla ilgili Ö13, *“Meslek lisesi öğrencileri meslek alanı öğretmenlerine gösterdikleri ilgi ve tutumu kültür dersi öğretmenlerine karşı göstermiyorlar (...) ve öğretmenlere önyargılı davranıyorlar”* demektedir.

Yine Tablo 2 incelendiğinde, ikinci ana temanın *öğretmen kaynaklı* olduğu görülmektedir. Bu temada en fazla frekansa sahip kodun meslek dersleri öğretmenlerinin “Atölye - meslek derslerini daha önemli görme” kodu görülmektedir. Bu konuda Ö16 şöyle söylemiştir: *“Okul plan ve programında meslek dersi öğretmenleri kendilerini asli unsur olarak görmekteler. Önceliğin hep kendilerinde olduğunu düşünmekteler. Burası bizim için vardır tarzı bir anlayışları vardır.”* Bu öğretmenlerin tutumu için ise Ö7 şunları ifade etmiştir: *“Okulun sahibi bizim havası okuldan da meslekten de (biz kültür öğretmenlerini) soğutuyor. Bizim derslerimiz daha önemli, siz olmasanız da olur.”* Öğretmenlerdeki bu tutum, davranış ve düşünceler değişmedikçe, öğrencileri daha verimli hale getirmenin daha da zor olacağı söylenebilir. Ancak, bu kodun frekansının 4 olmasına rağmen, çalışmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (24 öğretmen) meslek dersi öğretmenleriyle herhangi bir problemlerinin olmadığını ya belirtmişlerdir ya da görüşme formundaki bu soruyu boş bırakarak cevap vermemişlerdir. Bu boş bırakmalar sorun yok şeklinde okunmuştur. Meslek dersleri öğretmenleriyle kültür dersleri öğretmenleri arasındaki bu durum okulun huzuru ve verimliliği açısından değerli olduğu anlamına gelir.

Yine Tablo 2 incelendiğinde, üçüncü ana temanın *yönetici kaynaklı* olduğu görülmektedir. Bu ana temada, yöneticilerin “kültür dersi öğretmenlerine /derslerine daha az önem vermeleri” kodu dikkati çekmektedir. Bu konuda, Ö25 şöyle demiştir: *“Branşı meslek alanı olan yöneticilerin kültür derslerine daha az önem vermesi ve bunu da öğrencilere yansıtması derse giren kültür dersi öğretmenin çalışmasını ve verimli olmasını güçleştiriyor.”* Böylesi bir ayırım, bir kurumdaki huzuru gerçekten zamanla bozabilir ve eğitimin temel taşlarından birisi olan öğretmenin çalışma ve verimli olma isteğini yok edebilir. Bunun neticesi olarak ta eğitim aksak total devam edecek ve hem öğrencinin, hem velinin ve en nihayetinde hem de devletin bundan zarar görme ihtimali ortaya çıkacağı söylenebilir.

Diğer başlıklı ana temada ise dikkati çeken kodun “müfredatın ağır olması” kodudur. Milli eğitimin mevcut müfredatı ortaöğretim kurumları arasında herhangi bir ayırım yapmamaktadır. Fen lisesinde, ya da Anadolu lisesinde görülen bir matematik veya Edebiyat müfredatıyla meslek lisesinde görülen müfredat arasında hiçbir fark yoktur. Bu durumda akıllara *meslek lisesi öğrencisi fen lisesi öğrencisi kadar zeki mi?* sorusu gelmektedir. Soruya ne yazık ki olumlu cevap vermek mümkün değil. Çünkü durumun böyle olmadığı YGS ve LYS sınav sonuçlarından anlaşılmaktadır. Aksine, meslek lisesi öğrencisine mevcut müfredat oldukça ağır gelmektedir. Bu

durumu Ö23 şöyle açıklamaktadır: “Meslek lisesinde görev yapan bir matematik öğretmeni olarak karşılaştığım en büyük sorun müfredatın öğrencilere zor gelmesi (öğrenci seviyesinin çok üstünde olması) diyebilirim.”

Problemlerin Çözümlerine İlişkin Bulgular

“Meslek liselerinde kültür dersi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlere çözüm olarak neler önerebilirsiniz?” sorusuna ise çalışmaya katılan öğretmenler 4 ana tema altında toplam 26 kodda çözüm önerisi sunmuşlardır. Belirtilen çözüm önerileri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3 Meslek liselerinde kültürcü öğretmenlerin karşılaştıkları problemlere yönelik sundukları çözüm önerileri frekans tablosu

Tema	Kodlar	f
Öğrenciye dönük	Kültür derslerinin hayat için öneminin anlatılması	7
	Sınıf geçme yönetmeliğinin düzenlenmesi	7
	Kültür derslerinin, akademik başarı için öneminin anlatılması	7
	Öğrencilerin kültür derslerine motive edilmesi	6
	Kültür derslerinin haftalık ders saatinin artırılması	5
	Kültür derslerinde ilgi çekici yöntem, teknik ve metotların uygulanması	4
	Seviye sınıflarının oluşturulması	2
	İletişim ve işbirliği içinde öğrencilerin bilinçlendirilip yönlendirilmeleri	5
	Kültür derslerinde ilgi çekici yöntem, teknik ve metotların uygulanması	4
	Öğrencilerin disiplinsizlikleri için okul-aile-öğretmen işbirliği	3
	Öğrencilere ve velilere rehberlik yapılması	3
	Seviye sınıflarının oluşturulması	2
	Sınıf geçme yönetmeliğinin düzenlenmesi	7
	İletişim ve işbirliği içinde öğrencilerin bilinçlendirilip yönlendirilmeleri	5
	Öğrencilere, meslek dersi – kültür dersi öğretmeni ayrımı yaptırmamak	5
Kültür derslerine karşı önyargı/kalıp yargıların değiştirilmesi	3	
Okul yöneticilerinin farklı çözümler sunmaları	1	
Öğretmene dönük	Meslek dersleri ve öğretmenlerinin daha önemli olduğuna dair tutumların değiştirilmesi	3
	Kültürcü - meslekçi öğretmenler arasında iletişim ve işbirliğini artırmak	3
	Öğretmenler arasındaki ekonomik ve sosyal farkların eşitlenmesi	3
	Kültür dersi öğretmenlerinin okula ve öğrenciye daha fazla sahip çıkması	2
	Çalışma koşullarının geliştirilmesi	2

Yöneticiye dönük	Yöneticilerin “kültürcü-meslekçi” ayrımı yapmaması	3
	Yöneticilerin kültür derslerinin /öğretmenlerinin önemini anlaması	2
	Yöneticilerin kültür öğretmenleri ile iletişim ve işbirliği içinde olmaları	2
	Okul yöneticilerinin farklı çözümler sunması	1
Diğer	Kültür dersleri müfredatlarının yeniden düzenlenmesi	5
	Kültür derslerinin haftalık ders saatinin artırılması	5
	Meslekçi ve Kültürcü öğretmenler arasındaki ücret farkının giderilmesi	3
	Çalışma koşullarının iyileştirilmesi	3
	Sınıf mevcutlarının azaltılması	3
	12 yıllık zorunlu eğitimin son 4 yılının isteğe bağlı hale getirilmesi	2
	Ortaokuldan nispeten daha başarılı öğrenciler bu okullara yönlendirilmesi	1

Tablo 3 incelendiğinde dört ana temanın sırasıyla *öğrenciye dönük*, *öğretmene dönük*, *yöneticiye dönük* ve ilk üç kategoriye girmeyen *diğer* şeklinde temalar olduğu görülmektedir. Her temadan en fazla frekansa sahip olan koda vurgu yapılacaktır.

Tablo 3’te görüldüğü üzere kültür dersi öğretmenlerinin *öğrenciye dönük* temasında 7 frekansla en fazla önemsedikleri çözüm kodu “Kültür derslerinin hayat için öneminin öğrencilere anlatılması” kodudur. Bu kodu Tablo 1’deki birinci kod ile ilişkilendirdiğimizde neden en fazla önemsendiği anlaşılır. Bu konuda Ö17 şöyle demektedir: “Okulun yalnız meslek edindirme kurumu olmadığını, kültürlü, yeteneklerini keşfetmiş bireyler olabilmeleri için her alanda eğitim görmenin gerekliliğini tüm öğretmenler öğrencilere anlatmalı ve bunu sık sık hatırlatmaları faydalı olabilir.” Öğrencilere her fırsatta Ö17’nin söylediklerinin hatırlatılması bu okulların başarısı için çok gereklidir.

Öğretmene dönük temasında 3 frekansla en fazla önemsenen çözüm kodu “Meslek dersleri ve öğretmenlerinin daha önemli olduğuna dair tutumların değiştirilmesi” kodudur. Bu konuda Ö16, kendilerini okulun sahibi görüp öyle düşünen meslek dersi öğretmenleri hakkında şunları demektedir: “Meslek dersi öğretmenlerine asli unsur diye bir farklılığın olmadığı vurgulanmalı ve okul yöneticileri tarafından bu anlatılmalı ve hissettirilmelidir.” Yine de çalışmaya katılanların büyük çoğunluğu burada bir problem olmadığını/yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

Yöneticiye dönük temasında 3 frekansla en fazla önemsenen çözüm kodu “Yöneticilerin meslek öğretmeni kültür öğretmeni ayrımı yapmaması” kodudur. Bir yöneticinin örgütsel adalet anlayışı çerçevesinde kesinlikle çalışanları arasında tarafsızlık ve ayırım yapmaması gerekmektedir. Bu konuda Ö15 şöyle demektedir: “(...) öğretmenler arasında da meslekçi kültürcü ayrımı yapmadan işini iyi yapan öğretmene pozitif yönde ayrıcalık tanınmalıdır.”

Diğer başlıklı temada 5 frekansla en fazla önemsenen ç

özüm kodu “Kültür dersleri müfredatlarının yeniden düzenlenmesi” kodudur. Bu bağlamda, müfredatın meslek lisesi öğrencilerine asgari düzeyde verilmesi gereklidir, çünkü zaten meslek liselerine ortaokuldan nispeten daha zayıf öğrenciler gelmektedirler. Bu konuda, Ö13 şöyle demiştir: “Müfredatlar öğrenci seviyesine uygun ve gerçek hayatta birebir karşılaştıkları veya karşılaşacakları konular doğrultusunda düzenlenmelidir.”

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmada ortaya çıkan temel sonuç, meslek liselerinde çalışan kültür dersi öğretmenlerinin birçok açıdan farklı sorunlar yaşadığı yönündedir. Bu araştırmada ortaya çıkan görüşler, alana ilişkin yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmaların bir kısmının sonuçlarıyla benzerlikler taşıırken bir kısmının sonuçlarıyla da örtüşmemektedir.

Araştırmanın ilk sonucu, kültür dersi öğretmenlerinin öğrenci kaynaklı yaşadıkları sorunlara yöneliktir. Bu alt problem dâhilinde, üç ana tema ve bu temalar altında 12 problemin varlığı tespit edilmiştir. Tespit edilen ana temalara göre kültür dersi öğretmenleri, okulda azalan sıra ile *öğrencilerin kültür derslerine karşı ilgisiz olmalarından, öğrenci tutumlarından ve öğrencilerin disiplinsiz davranışlarda bulunmalarından* şikâyetçi olmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin üçte birinden fazlası, *öğrencilerin kültür derslerine karşı ilgisiz olmaları* temasının en temel nedeni olarak “öğrencilerin atölye - meslek derslerini daha önemli görmeleri” olarak belirtmişlerdir. Buna benzer bir bulgu Dede (2008)’de de geçmektedir. Ona göre öğrenciler, meslek derslerinin kendi gelecekleri için daha önemli olduğunu düşünmekte, meslek dersi öğretmenlerini daha çok sevmekte ve onların sözünü daha çok dinlemekte. Ancak Gül (2008), bu okullarda öğrencilerin kültür dersi öğretmenleriyle meslek dersi öğretmenlerine karşı gösterdikleri davranışlar arasında anlamlı bir farkın olmadığını, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun hem kültür dersi öğretmenlerinin hem de meslek dersi öğretmenlerinin kendilerini önemsemediklerini düşündüklerini ifade etmiştir.

Kültür dersi öğretmenlerinin öğrenci kaynaklı yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri de üç tema altında gruplandırılmış ve bu temalar altında toplam 14 çözüm önerisi sunulmuştur. Buna göre kültür dersi öğretmenleri, okulda karşılaştıkları öğrenci kaynaklı problemlere çözüm önerisi olarak yine azalan sıra ile *öğrencilerin kültür derslerine yönelik ilgilerini arttırmak, öğrenci tutumlarını pozitifize dönüştürmek ve öğrencilerin disiplinsiz davranışlarda bulunmalarını düşürmek* şeklinde belirtmişlerdir. Bunun için öncelikle öğrencilere “kültür derslerinin hayat için önemini anlatılması” gerekmektedir. Çözüm önerileri bağlamında Siyez (2009), istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşan öğretmenlerin bu sorunun çözümü için, sorunun nedenlerini anlamaya çalışma, çocukla birebir konuşma, olumsuz davranışı ile ilgili olarak çocuğu uyarma gibi makul çözüm önerilerinin yanında çocuğa bağırma, ona ceza verme, onu dersten çıkararak rehberlik servisine yönlendirme gibi uygun olmayan çözüm önerilerini de sıralamışlardır.

Araştırmanın ikinci sonucu, kültür dersi öğretmenlerinin mesai arkadaşları olan meslek dersi öğretmenleri kaynaklı yaşadıkları sorunlara yöneliktir. Buna göre kültür dersi öğretmenleri, okuldaki mesai arkadaşları olan meslek dersi öğretmenlerinin tutum ve davranışlarından az da olsa yakınmakta oldukları söylenebilir. “Meslek dersi öğretmenlerinin kendi derslerinin daha önemli olduğuna dair vurguları ve bu yöndeki tutumları” kültür dersi öğretmenlerinden bazılarını rahatsız etmektedir. Bu durumdaki bir öğretmenin kendi öz yeterliliğinde ve mesai arkadaşlarına dair güveninde de sorunları vardır denilebilir. Park ve Henkin’in (2005) yaptığı çalışmada bu durum ifade edilmiştir. Onlara göre öğretmenlerin mesai arkadaşlarına bağlılığı, örgüte bağlılık algılarında önemli bir yer tutmaktadır (akt. Çoban, 2010). Kılıç (2009) ise, kültür dersi öğretmenlerinin kültür dersi öğretmenlerine, meslek dersi öğretmenlerinin de meslek dersi öğretmenlerine yönelik olumlu algıya sahipken diğer branşlara yönelik olumsuz algıya sahip oldukları bulgusunu elde etmiştir.

Araştırmanın üçüncü sonucu, kültür dersi öğretmenlerinin özellikle alanı meslek dersi olan yönetici kaynaklı yaşadıkları sorunlara yöneliktir. Buna göre kültür dersi öğretmenleri, yöneticilerin kültür derslerine ve öğretmenlerine daha az önem vermelerinden ve az da olsa onların kendilerine karşı dışlayıcı bir tutum sergilemelerinden rahatsız oldukları söylenebilir. Araştırma kapsamındaki kültür dersi öğretmenlerinin görüşlerine göre, yöneticiler bu okullarda kendilerine meslek dersi öğretmenlerine göre daha farklı davranmaktalar. Farklı davranmak, öğretmenlerde güvensizliğe, öğretmenlerin yıpranmasına, iletişim problemlerine, çatışmaya, okula bağlılığın azalmasına, mesleki memnuniyetsizliğe, mesleki deformasyona ve yabancılaşmaya neden olabilmektedir. Bu konuda Koz (2013), meslek liselerindeki yöneticilerin davranışlarının öğretmenlerin mesleki deformasyona uğramalarına oldukça yüksek bir düzeyde neden olduğunu belirtmiştir. Yöneticilerin kültür derslerine ve öğretmenlerine daha az önem vermelerinden yakınan kültür dersi öğretmenlerinin bu probleme

yönelik sundukları çözüm önerilerinden bir tanesi yöneticilerin, öğretmenler arasında “meslek öğretmeni, kültür öğretmeni ayrımı yapmaması” gereği şeklindedir. Yönetici boyutunda problem olarak görülen durumlara ilişkin sunulan çözüm önerilerine baktığımızda karşımıza Shoho ve Martin (1999) tarafından yapılan bir araştırma çıkmaktadır. Araştırmada, okul yöneticilerinin öğretmenlerin mesleğe yabancılaşmalarına dönük daha dikkatli davranmaları gereği üzerine vurgu yapılmıştır.

Araştırmanın dördüncü ve son sonucu, kültür dersi öğretmenlerinin kurumlarında yönetici, öğretmen ve öğrenci harici karşılaştıkları diğer sorunlara yöneliktir. Bu bağlamda karşılaşılan en önemli sorun “meslek lisesi öğrencileri için kültür dersleri müfredatının ağır olması”, Araştırmada öğretmenler, diğer sorunlara yönelik sundukları çözüm önerisi olarak “meslek lisesi öğrencileri için ders müfredatlarının yeniden düzenlenmesine vurgu yapmışlardır.

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

Meslek lisesi öğrencilerindeki kültür derslerine yönelik ilgisizlikleri ve negatif tutumları araştırmanın en belirgin ve çarpıcı bulgusudur. Buna paralel diğer bulgular ise hem meslekçi öğretmenlerin hem de yöneticilerin kültür dersi öğretmenlerine karşı tutumlarıdır diyebiliriz. Okul yöneticileri, okullarındaki öğretmenler arasında ayırım yapmamalı; tutum, uygulama ve davranışlarında daha tarafsız ve adil olmalı; meslekçi öğretmenler de yine kendilerini ve derslerini ön plana çıkarmamalıdır. Şayet bu ikisi olmazsa, öğrenci de bir süre sonra kültür derslerini ve öğretmenlerin daha fazla dikkate alacaktır. İkinci olarak, mevcut sınıf geçme sistemi öğrencilerin kültür derslerine yönelik tutumlarını etkilemektedir. Mevcut sistem nedeniyle meslek lisesi öğrencilerince fazla önemli görülmeyen kültür derslerinin haftalık ders saati sayısı artırılarak, bu dersler daha önemli hale getirilmelidir. Son olarak, kültür dersi müfredatları meslek liselerindeki öğrenci seviyesinin üstündedir. Bu nedenle uygun olmayan mevcut kültür dersi müfredatları ve kullanılan kitapları değiştirilmelidir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle yapılan bu araştırma, anket yoluyla tekrarlanıp sonuçları karşılaştırılabilir. Hem meslek lisesinde çalışmış hem de genel liselerde çalışmış öğretmenlerle yapılacak bir araştırmayla, iki okul türünde karşılaşılan problemlerin ne kadar örtüştüğü tespit edilebilir. Bu araştırma yalnız Kahramanmaraş ili Pazarcık ilçesindeki meslek liselerinde yapılmıştır. Araştırmanın farklı evrenlerde (diğer il ve ilçelerde) de yapılması gereklidir. Farklı evrenlerdeki okullarda görev yapan öğretmenlerin de aynı problemleri yaşıyıp yaşamadıklarının tespiti ve iki araştırmanın karşılaştırılması fırsatı sunacaktır. Son olarak, öğretmen görüşlerine göre yapılan bu çalışma; okulun diğer paydaşları olan öğrenci, veli, yönetici ve diğer personelin görüşleri de alınarak geliştirilebilir.

Kaynakça

- Altun, S. (2001). *Örgüt Sağlığı*. Ankara: Nobel.
- Aslan, H. (2008). *Endüstri Meslek Liselerinde Kültür Dersleri Öğretmenlerinin Mesleğe ve Kuruma Yabancılaşma Düzeyleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Balcı, A. (2009). *Sosyal Bilimlerde Araştırma:Yöntem, Teknik ve İlkeler*. (7. Baskı). Ankara: PegemA.
- Birney, L. L. (2004). *Trust and Bullying: Antagonistic Forces*. (Doctoral dissertation). Retrieved From ProQuest Dissertations and Theses Database (UMI: 3151687).
- Bursalıoğlu, Z. (2000). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış* (11. Baskı). Ankara: Pegem.
- Camp, W. G., & Heath-Camp, B. (1992). *Problems of Beginning Vocational Teachers*. *Journal of Vocational and Technical Education*, 9(1), 30-40.
- Çoban, D. (2010). *Okulların Akademik İyimserlik Düzeyi İle Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılığı Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Dede, E. (2008). *Meslek Liselerindeki Öğrencilerin Teknik Öğretmenlere ve Kültür Öğretmenlerine Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

- Demirel, Y. (2008). *Örgütsel Güvenin Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkisi: Tekstil Sektörü Çalışanlarına Yönelik Bir Araştırma. Yönetim ve Ekonomi, 15(2), 179-194.*
- Erdemir, N. (2007). *Mesleğe Yeni Başlayan Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar ve Şikâyetleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 6(22).*
- Erkul, A. ve Dalgıç, G. (2014). *Meslek Lisesi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi. Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 4 (2).*
- Ertekin, Y. (1978). *Örgüt iklimi. (1. Baskı). Ankara: TODAİE.*
- Gizir, S. (2008). *Örgütsel Değişim Sürecinde Örgüt Kültürü ve Örgütsel Öğrenme. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4(2), 182-196.*
- Gül, C. (2008). *Mesleki Eğitimde Öğrencilerin Kültür Dersleri ve Meslek Dersleri Öğretmenlerine Karşı Gösterdikleri Davranış Farklılıklarının Nedenlerinin Belirlenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.*
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi. (18. Baskı). Ankara: Nobel.*
- Kılıç, M. (2009). *Meslek Liselerinde Görev Yapan Meslek Dersi Öğretmenleri ve Kültür Dersi Öğretmenlerinin Mesleki Etkinlikler ve Kişisel Özellikler Açısından Kendilerini ve Birbirlerini Algılamaları. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.*
- Korkmaz, M. (1995). *Eğitim Kurumlarımızda Çatışma Nedenleri, Sonuçları ve Etkileri. Çağdaş Eğitim. 20(212). ss: 13-17.*
- Korkmaz, Ö. ve Tunç, S. (2010). *Mesleki-Teknik Eğitim Öğretmenlerinin Bilgisayar ve İnternet Temelli Öğretim Materyallerinden Yararlanmaya İlişkin Görüşleri. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11 (3).*
- Koz, E. (2013). *Meslek Liselerinde Görev Yapan Öğretmenlerin Mesleki Deformasyonu ve Okul Yönetimince Alınacak Önlemler. (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.*
- Sezgin, S. İ.(1987).*Yeni Mesleki-Teknik Eğitim Sistemi ve Okul-Endüstri İlişkileri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,2. ss.66-86.*
- Shoho, A.R. ve Martin, N. K. (1999). *Alienation Among Alternately Certified and Traditionally Certified Teachers. 13 Mart 2015 tarihinde <http://eric.ed.gov/?id=ED431707> adresinden erişildi.*
- Siyez, D. M. (2009). *Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Algıları ve Tepkileri. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25(1). ss. 67-80.*
- Şahinkesen, A. (1992). *Eğitimde İkili Sistem (Okul-İşyeri İşbirliğine Dayalı Sistem). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 25.*
- Tunacan, S. ve Çetin, C. (2009). *Lise Öğretmenlerinin İş Doyumunu Etkileyen Faktörlerin Tespitine İlişkin Bir Araştırma. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 29.*
- Tümkaya, S. (1996). *Öğretmenlerdeki Tükenmişlik Görülen Psikolojik Belirtiler ve Başa Çıkma Davranışları. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.*
- Vural, B. (2004). *Yetkin-İdeal-Vizyoner Öğretmen. (1. Baskı). İstanbul: Hayat.*
- Yıldırım, A., Şimsek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (9. Baskı). Ankara: Seçkin.*